

O AMINTIRE A PRIMULUI RĂZBOI MONDIAL, POVESTEA LUI NICOLAE STOICESCU

*Leonard-Mihail Rădulescu**

Abstract: The present text represents the reconstruction of a story of a soldier from the First World War based on nine postcards. Two of these contain the thoughts of the soldier before the battle of Turtucaia, the following presenting his situation as a prisoner located in the camp of Lamsdorf, in the German Empire. This approach represents the attempt to make known the story of the soldier Nicolae Stoicescu, told through the postcards, which represent the main source of the story, at the same time supplemented by history studies to provide a picture as close as possible to reality.

Keywords: Great War, Turtucaia, postcards, memoris, history.

Introducere

Prima Conflagrație Mondială a reprezentat de-a lungul timpului o temă foarte dezbătută de istorici. A fost primul moment care a afectat atât de rapid omenirea angrenând toate puterile lumii, trasând noi frontiere, dând glas mai multor popoare și totodată declanșând „pregătirile” pentru o nouă confruntare. Pentru români, în ciuda capriciilor istoriei, Primul Război Mondial a făcut posibilă, prin sacrificiul soldaților străduința diplomaților și politicienilor de atunci, înfăptuirea Marii Uniri a cărei memorie o cinștim și azi. Totuși, de cele mai multe ori când pomenim Primul Război Mondial și ne amintim de Unire, uităm să privim și spre aceia care au dus la bun sfârșit acest ideal. Uităm să-i amintim și pe aceia care fie pentru Unire, fie pentru binele celor de acasă au îndurat efectele directe războiului și au stat în primele rânduri ale acestei conflagrații. Vorbim de acei oameni simpli a căror amintire a fost păstrată doar minimal. Recent aceste memorii, jurnale sau documente au început să iasă la iveală, oferind numeroase informații despre viața, percepția, trăirile acestor soldați. Mărturiile au contribuit la completarea unui uriaș tablou care trece de la faza evenimentială, spre o alta mult mai profundă, mult mai vie, a cărei izvoare sunt tocmai aceste rămășițe încărcate de trăiri.

Discutăm despre o serie de cărți poștale din perioada august 1916 – iulie 1918, care redau gândurile unui soldat pe nume Stoicescu Nicolae, originar din comuna Cocorăștii Mislui, județul Prahova și căsătorit probabil cu cineva din Băicoi sau

* Masterand, Facultatea de Istorie, Universitatea București, email: radulescu.leonard@yahoo.com

Țintea¹. Astăzi numele Stoicescu este foarte răspândit în zona Băicoiului, de aceea mi-a fost greu să identific urmașii acestuia. Cărțile poștale² oferă câteva „cimilituri” ale soldatului nostru, în preajma bătăliei de la Turtucaia, conținutul cărților poștale fiind esențial centrat pe gândurile din timpul prizonieratului în lagărele din Trojaci și Lamsdorf. Această poveste expusă prin intermediul celor câteva cărți poștale și completată de surse secundare reprezintă un demers de reconstituire a drumului unui simplu soldat prin Marele Război, oferind cititorilor și o altă perspectivă asupra Primului Război Mondial. Conținutul cărților poștale nu este foarte complex, Nae Stoicescu, cum acesta se semna, avea ca principală preocupare pentru minte, familia, încercând să nu ofere detalii privitoare la război sau viața din prizonierat pentru a nu-i îngrijora pe cei de acasă.

Câteva informații despre Nicolae Stoicescu

Conform registrelor Arhivei Crucii Roșii Elvețiene³, Nicolae Stoicescu (Nae) s-a născut la 17 mai 1887, fiind fiul tatălui cu același nume, ambii originari din Cocorăștii Mislii, Județul Prahova. Nae era căsătorit în momentul mobilizării cu Elena Stoicescu, având împreună două fete. Tatăl lui Nicolae, după cum descriu cărțile poștale, lucra la o bancă agricolă din Cocorăștii Mislii. Soldatul a supraviețuit războiului, știind acest lucru deoarece ultima carte poștală primită de acesta de la tatăl său s-a păstrat putând fi vizualizată mai jos. Nae a fost încartiruit inițial în regimentele de rezervă denumite gloate sau miliții, apoi a fost mutat în Regimentului 84 Infanterie, Corpul V Bazargic, Batalionul 2. Cărțile poștale au ajuns la vreun urmaș al familiei care s-a mutat în zona Băicoi-Țintea, o reperare a posibilelor rude fiind improbabilă, deoarece nu cunoaștem numele celor două fete, iar astăzi există numeroase familii care poartă numele Stoicescu în Băicoi, ceea ce îngreunează și mai mult căutarea.

Informații despre activitatea în război

După conținutul primelor două cărți poștale din perioada august 1916, ne putem da seamă că soldatul Stoicescu se îndrepta spre sudul țării, fiind îmbarcat în tren pentru a participa la apărarea Turtucaiei. Cunoaștem deja din cărțile poștale că soldatul nostru a fost inițial încadrat în regimentele staționate în rezervă la Oltenița, fiind mutat mai târziu în cadrul Regimentului 84 Infanterie, Corpul V Bazargic, Batalionul 2. Comandantul regimentului a fost locotenentul-colonel Gheorghe Popovici. Toate efectivele militare românești de pe frontul sudic ce urmau să se

¹ Azi cele două foste comune formează orașul Băicoi, însă pe atunci erau așezări distincte, fiind unificate în 1968. Băicoiul devine oraș în 1948.

² Donate în 2018 de Stela Tătaru, căreia îi mulțumesc.

³ *Arhiva Crucii Roșii Elvețiene* (I.C.R.C.), Dosar PR 19601-19800, fila 7, fișa PR19607, poziția 66 accesat la <https://grandeguerre.icrc.org/en/List/2755938/784/19607/?fbclid=IwAR38Yg9hzUCskDFYx9MD9KidQ0Mp6AZVDIT8xO-r-XzXgg2hdS1ZNPUI9s> în data de 28.12.2022.

confrunte cu contingente bulgaro-germane, aparțineau Armatei a III a Sud. Conform informațiilor oferite de cataloagele de prizonieri aflate în posesia Crucii Roșii Elvețiene, N. Stoicescu fusese luat prizonier în ziua de 24 august/ 6 septembrie 1916. Mai departe vom ilustra episoadele petrecute în această zi, încercând să reconstruim drumul până la căderea în prizonierat al soldatului nostru.

Regimentul din care Nicolaie Stoicescu participase în luptele din data de 24 august/6 septembrie 1916. Ziua începuse, pentru Regimentul 84 Infanterie, cu un puternic baraj de artilerie din partea inamicilor, baraj ce preceda un atac al trupelor Puterilor Centrale. De la orele 6 dimineața infanteria inamică se angajase în luptă cu trupele româno-ruse. În jurul orei 14:30 se constată o spărtură în defensiva românească, deja afectată foarte mult de atacurile inamice. S-a ordonat retragerea câtorva trupe, acoperirea acestora fiind făcută de soldați din Regimentul 84 Infanterie⁴.

Tot în această zi Regimentul 84 va fi implicat într-un atac împreună cu regimentele 34 și 80, atac venit dinspre sud-estul șoselei Turtucaia-Silistra. Acțiunea nu a fost coordonată corespunzător și la scurt timp era respinsă de contrele trupelor bulgare. Regimentul 84 va forța apoi ieșirea spre Silistra printr-o serie de mai multe acțiuni ofensive, care la rândul lor s-au soldat cu eșecuri și pierderi mari. În seara aceleiași zile, Regimentul 84 capturase înălțimile de la nord de Bazargic⁵. Totuși, acest progres era minimal, situația generală a frontului din punct de vedere româno-rus fiind dezastruoasă. În plus, în această zi murise și comandantul regimentului, Gheorghe Popovici, în încercarea de retragere a trupelor spre capul de pod românesc⁶, lucru care a provocat și mai multă dezordine între militarii români.

Prizonieratul: informații despre lagăre

În concordanță cu informațiile oferite de registrele Arhivei Crucii Roșii Elvețiene⁷, Nae Stoicescu, cum se semnează acesta pe cărțile poștale, probabil pentru a se diferenția de tatăl său, cu același nume, a fost luat prizonier la Turtucaia, în data de 24 august 1916 pe stil vechi, echivalentă cu 6 septembrie 1916. După cum am expus deja, unitatea sa a fost angrenată în luptă în acea zi, Nae căzând prizonier într-una dintre acțiunile desfășurate de unitatea sa în ziua respectivă.

Inițial Nae a fost ținut într-unul dintre lagărele de prizonieri bulgare sau sârbești de tranzit⁸. Ulterior a fost internat în lagărul de prizonieri din Lamsdorf⁹

⁴ Kirițescu 2014, p. 382.

⁵ Pricop 1988, p. 425-426.

⁶ *Ibidem*, p. 426.

⁷ *Arhiva Crucii Roșii Elvețiene* (I.C.R.C.), Dosar PR 19601-19800, fila 7, fișa PR19607, poziția 66 accesat la

<https://grandeguerre.icrc.org/en/List/2755938/784/19607/?fbclid=IwAR38Yg9hzUCskDFYx9MD9KidQ0Mp6AZVDIT8xO-r-XzXgg2hdS1ZNPUI9s> în data de 28.12.2022.

⁸ Plovdiv, Sofia, Karnabat, Dulovo Șistov, ș.a.

(*Kgf -lager Lamsdorf* care aparținea de *VI. Korps Breslau*¹⁰), destinat inițial prizonierilor ruși (reamenajat în 1914¹¹), ajungând în locație undeva între 4 și 30 noiembrie 1916¹². În total peste 7500 de prizonieri români luați de la Turtucaia au ajuns în lagărul din Lamsdorf prin Bulgaria sau Serbia ocupată.

Din mai 1917 acesta fusese detașat din lagărul mamă Lamsdorf în Macedonia ocupată, la Trojaci, unde exista un depozit și un lagăr german de muncă destinat pentru construcția căii ferate Gradsko – Prile, pe axa de comunicație Gradsko – Pletvar – Prilep¹³. Acest transfer temporar a fost consemnat și în cărțile poștale deoarece acestea poartă ștampilele lagărului principal Lamsdorf și locația de unde au fost trimise, adică Trojaci. Consemnăm că acest lagăr avea și un segment de convalescenți, lucru dovedit prin prezența denumirii *Kriegsgefangenen-Erholungsheim Trojaci*¹⁴ remarcată pe cărțile poștale. Nae a lucrat aici în componența Comandamentului de muncă *Rumanen Kommando V*¹⁵, despre care nu se cunosc informații prea multe, totuși am constatat denumirea ca fiind înscrisă pe cărțile poștale alături de informațiile expeditorului. Cărțile poștale au fost tipărite de lagărul principal, în cazul de față din Lamsdorf pentru prizonieri detașați la Trojaci, Nae precizând într-una dintre corespondențe că ar fi primit 8, însă nu cunoaștem dacă s-au păstrat doar 4, ori doar atâtea au ajuns la destinatar sau doar 4 au fost trimise. Familia aflase informații despre prizonier prin intermediul Crucii Roșii Române, care colabora cu serviciile Crucii Roșii Elvețiene, o carte poștală pe tema aceasta existând în lotul de corespondență consultat.

Conținutul cărților poștale - transcriere¹⁶

A.1916 iulie 24 Ploești

Scumpei mei părinți și dorită soție și dragi copilași, aflați că am ajuns la Ploești bine dar sunt tare amețit de grijă căci de la astea ne jionește și pe noi, nu se știe unde și nu știu dacă oi mai avea niscaiva amărâte de dile se mai vin iar. Aflați că Batalionu 4 de Miliții a plecat la Olteniță și noi o se fim dați la Corpu 5 Badargic. Vă rog aveți cea mai mare grijă de fetițe (cuv. indescifrabil) căci tare mi inimioare de ia și dacă ferească Dzeu se o întâmpla ceva telegrafiați imediat.

Sărutări de mâini D-stră. La revedere soție sărutări copilași.

Naie

⁹ Lagărul se află în prezent în Polonia, fiind construit de prusaci între 1870-1871 pentru prizonieri francezi din timpul războiului franco-prusac. Localitatea și-a schimbat numele în Labinowice. Lagărul este mult mai cunoscut cu numele de *Stalag VIII B 344 Lamsdorf*, purtând această denumire în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

¹⁰ Comandamentul Corpului VI de Armată, cu sediul la Breslau.

¹¹ Grecu 2019, p. 359.

¹² *Ibidem*, p. 360.

¹³ *Ibidem*, p. 236.

¹⁴ Azilul/Spitalul de convalescență pentru prizonieri de război, Trojaci.

¹⁵ Ar fi existat 38 de astfel de Comandamente românești de muncă.

¹⁶ Mai jos se află și imaginile câtorva cărți poștale din lot, expuse față-verso.

B.1916 August 5

Tată, află că am primit scrisoarea ce m-ai trimis cu data de 2 august și vă (cuv.indescifabil) cele cuprinse. Neam bucurat foarte mult (cuv. indescifabil) mea venit nițică putere că se mai pot se îndur zile pe aici. Tată află că am primit și mandatu poștal de 10 lei.

Tată ve ști dacă vrei se vi aici scoate bilet de tren Ploești linia Giurgiu. Te dai jos la gară la Frățești și vi înapoi pe linia de tren la (cuv. indescifabil) 3 kilometri și eși în șoseaua Giurgiului și alături e o prăvălie și prima uliță înainte în sat mergi și întrebi de Batalionu 2 Regimentru 84 Compania 5. La fundu uliți sântem noi și vino până sântem aici că nu știu dacă de duminică nu vom plecate mai departe. Trimetem 20 de lei dacă vi adumi prune mere porumb pere cămașă batiste idmene și ceva carne și nițică sare de lămâie.

Aveți grijă de fete că mie dor tare de ele. Scrietm mai des și oriunde mergem scrie pe adresa Reg 84 B2 Comp 5. Imediat ce primești C.P. și iar chitanți să le lase co să luați leafa de la Popa că noi nu se știe dacă mai venim până nu am isprăvi. Pe nea Vintilă sa mai (cuv. indescifabil) imediat. Complimente la toți pretini.

Al D-astră soț care vă sărută

Naie

C. Lamsdorf 29/17 Ianuarie 1918

Scumpi mei păriți și dragă soție mici și dorite fetițe doresc ca micile mele rândulețe se ve întâmpine pe negândite în momentele cele mai fericite ale sănătății D-stră. Draghi mei aflați și despre mine că sunt până în prezent viu, nu sunt mort cum ați crezut.

D-stră veți ști că mam găsit cu finu cu Niculai (cuv.indescifabil) și mia spus că a primit scrisoare pe front la Carpați de la D-stră că.... (2 rânduri șterse complet).

Ve sărut al vostru Niculai Stoicescu

D. Lamsdorf Februarie 18 1918

Doriți mei păriți și iubită soție și dorite fetițe doresc ca micile mele rândulețe să ve găsească în momentele cele mai fericite ale sănătății D-stră. Doriți mei aflați despre mine că sunt sănătos și o duc bine ceva ce vă doresc și D-stră. Iubiți părinți aflați că vom primi 8 cărți poștale și eu nu am primit niciuna. Doresc ca se primesc și eu despre această un respuns cum ve aflați și ce este pe acolo. Comunic lui Nenea Irimie Primaru nostru că și nepotu lui și al nostru fin este viu și este sănătos aveți grijă de toți acasă.

Al vostru fiu și soț Niculai.

E. Lamsdorf 12 Aprilie stil nou 1918

Scumpei mea soție doresc ca cele mai mici și din depărtare mare rândulețe se te întâmpine în cele mai fericite momente ale sănătății D-stră. Tot de odată află și despre mine că sunt sănătos cea ce vă doresc și D-stră la toți. Află că am primit cu

mare bucurie cartea pe care mi-ai trimis. Te rog poartăte frumos cu părinți atât cu ai mei cât și cu ai tăi și ai grijă de toate mai tare de fete. Scriem și mie ce face părinți noștri ale lor găghini cumnați și cumnate că eu le-am scris și mie una mior venit de lacrimi și de la (cuv. indescifrabil) am primit două c.p. și tot odată trimite sărutări de mâini la ai tăi părinți, Preoți și comuni noastre.

Al tau soț care te dorește Naie.

F. Lamsdorf 29 mai stil vechi 1918

Doritori mei părinți și dorită soție și voi micile mele fetițe aflați și despre mine că sunt cu ajutorul Domnului în prezent sănătos. Dar de D-stră nu știu nimic cam de mult nu știu cândva de nu mai primesc nicio scrisoare n-am primit de 3 luni niciun răspuns, eu am scris mereu.

Tată mamă și tu Lina aveți grijă de tot ce trebuie nu fiți triști să fiți veseli că cu ajutorul lui Dumnezeu o se viu curând. Fiți veseli sărutări la toți și complimente lui Părintele Marin și (cuv. indescifrabil).

Al vostru fiu Niculaie.

G. Lamsdorf 6/3/16 iulie 1918

Scumpi mei părinți doresc ca micile mele rândulețe se ve întâmpine în momentele cele mai fericite ale sănătăți D-stră. Aflați despre mine că sunt sănătos ceia ce vă doresc și D-stră. Sunt tare trist că nu mai pot primi și eu o scrisoare lor, D-stră se ve spun cum se mai află eu. De 4 luni nu am mai primit nici un răspuns timp ce e corvoadă. Eu am scris mereu, cred că sunteți supărați sunteți ocupați cu munca o să ve rog scriețimi și mie din când în când câte o scrisoare... (2 rânduri cenzură aplicată pastă neagră).

....al vostru fiu care ve sarut

Stoicescu Niculaie

H. Băicoi 19.08.1918

Naie

La poșta de astăzi din Câmpina ve trimit 20 de lei pentru încurajare și va angân ca de primăvara sa ne răspundeți din dată. Noi suntem sănătoși și ve doresc foarte mult.

Al tău Taica

SS. Nicolaie Stoicescu

Concluzii

În prezentul articol am încercat să aducem în ochii istoricilor și publicului pasionat o mică frântură de istorie referitoare la Primul Război Mondial, anume povestea soldatului Nicolae Stoicescu, expusă cu ajutorul cărților poștale trimise și primite de acesta în timpul bătăliei de la Turtucaia și prizonieratului din lagărele Lamsdorf și Trojaci. Am făcut ceea ce orice istoric ar fi făcut cu aceste documente, anume să le expună publicului pentru ca acestea să fie cunoscute și folosite în cercetări viitoare legate de Marele Război, ajutând la construirea unui context mult

mai larg și mai bine documentat despre acest eveniment marcant. Cărțile poștale au reprezentat sursa primară, folosindu-mă atât de cele scrise de către Nae, cât și de celelalte elemente de natură poștală prezente pe respectivele documente supuse analizei. Alături de gândurile soldatului, elementele poștale au putut arăta direct sau oferi indicii asupra mai multor chestiuni de context pe care soldatul nu le-a menționat în „scrisori”. Împreună cu sursele secundare, elementele poștale și conținutul în sine al cărților poștale am putut alcătui această mică istorioară legată de Primul Război Mondial, readucând gândurile lui Nae Stoicescu la viață împreună cu câteva date despre acesta.

BIBLIOGRAFIE

1. Grecu 2019, Grecu Dan-Simion, *Corespondența poștală a prizonierilor de război și internaționalilor civili, 1914-1921*, vol I, Deva.
2. Kirițescu 2014, Kirițescu Constantin, *Istoria Războiului pentru întregirea României, Vol. I Ediție anastatică*, Editura Karta Graphic, Ploiești.
3. Pricop 1988, Pricop Vasile (colonel), *Operația de apărare desfășurată pe frontul de sud*, Ștefan Pascu, Ilie Ceaușescu..., *Istoria Militară a Poporului Român*, vol. V, Editura Militară, București, 1988, p. 416-434 (425-426).
4. *Arhiva Crucii Roșii Elvețiene* (I.C.R.C.), Dosar PR 19601-19800, fila 7, fișa PR19607, poziția 66 accesat în data de 28.12.2022, la adresa: <https://grandeguerre.icrc.org/en/List/2755938/784/19607/?fbclid=IwAR38Yg9hzUCskDFYx9MD9KidQ0Mp6AZVDIT8xO-r-XzXgg2hdS1ZNPUI9s>
5. **Lot de 9 cărți poștale corespondența Nae Stoicescu** – colecția personală.

Cărți poștale perioada 1916-1918 reprezentând corespondența lui Nicolae Stoicescu, aflate în prezent în colecția personală

Adresa mea:

Pronumele: Stoicescu
 Numele: Nicolae
 Regimentul: 84 Jandari Compania: 5a
 Tabara Nr. _____ Baraca Nr. _____
 Prizonierul Nr. 2651 Comanda: _____

Trasova, 27/7 1918

Handwritten text in Romanian script follows, including a date and a signature.

Adresse des Absenders: Kriegsgefangensendung
 Adresa trimisorului: Trasova
 Deutschland
 Germania
Trasova
 Loc pentru stampila

Cui: Stoicescu Nicolae
Comuna Trasova
Judet Tulcea

2651

Campina

Stampila: Konakia A nu se scrie nimic

Krieg Postkarte

Geprüfte Sendung

Erlangener durch Lamsdorf

BRUNNEN

10 Stk

N. Stoicescu
Comuna Trasova
Judet Tulcea
Stamlag
Lamsdorf
Schlesien

2651

Adress von: *St. Lorenz*
 Postamt: *St. Lorenz*
 Nr. *12*
 Regiments: *24. Infanterie-Regiment*
 Platz: *11* Straß: *11*
 Postamt: *11*

Trojel, 1811

[Handwritten text in German, mostly illegible]

Adress des Absenders	Kriegspostamt
Nr. <i>12</i>	Trakt.
Postamt	Ort <i>St. Lorenz</i>
Regiments	<i>24. Infanterie-Regiment</i>
Trojel	<i>11</i>
Postamt	<i>11</i>
	Regiments
	Nr. <i>11</i>

[Vertical handwritten text in German, mostly illegible]

[Postage stamps: two 5 Franc stamps and a green stamp]

[Handwritten address:]
 Postamt: *St. Lorenz*
 Ortschaft: *St. Lorenz*
 Nr. *12*
 Regiments: *24. Infanterie-Regiment*
 Platz: *11* Straß: *11*
 Postamt: *11*

INFORMAȚIILE SE PROCURĂ GRĂTUIT

No. Fișă: 19607. București la 1 Aprilie 1918.

D

După informațiile obținute de noi

Numele și prenumele: Stoicescu Nicolae.

Grădul: Soldat Unitatea reg. 84 inf. comp. 5 Bat 2.

luat priz. Turlicăia

Vârsta: Născut la Cocorști Miclei Prahova.

Se află internat la Lansdorf. Germania.

Starea sănătății: bună

 SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE „CRUCE ROȘIE” A ROMÂNIEI
 SECȚIUNEA PRIZONIERII DE RĂZBOI

CARTĂ POSTALĂ

Lina Dae Stoicescu
 Com. Cocorști Miclei
 Prahova

Scutită de taxă

BUCUREȘTI
 5 APR 1918
 POSTÄMTERWACHSTELLE
 BUCUREȘTI